

Toelichting op de Bijzondere bomenfietsstocht Den Bosch.

Een aantal bomen die u tijdens de fietsroute passeert willen we hier nader belichten.

De nummers corresponderen met de nummers op de fietsroutekaart.

- 1) De fietsroute start bij de Plataan op de Markt die in het voorjaar van 2013, mede op initiatief van Boom & Bosch, is aangeplant. De bloeiwijze is geel/groen en de vrucht is bolvormig. Deze boom is nu tussen de 15 en 20 jaar oud.
- 3) Als we via de Uilenburg bij de kloostertuinen van Mariënborg zijn aangekomen valt ons de hoogste boom, de Sequoiadendron Giganteum oftewel de Mammoetboom, meteen op. Deze is meer dan 100 jaar oud en behoort tot de grootste bomenfamilie van de wereld. De boom kan zo'n 3500 jaar oud worden en een hoogte bereiken van om en nabij de 90 meter. Vanwege zijn zachte bast (deze is brandvertragend) wordt de boom ook wel boksboom genoemd.
- 4) Al fietsend komen we dan op de Westwal. Daar zien we aan de linkerkant in het Berewouthofje, twee Valse Acacia's. Deze bomen mochten tot 1900 alleen maar worden aangeplant door de elite en de Geestelijkheid in hun tuinen en parken. Het sap van de bladeren werd vroeger veel gebruikt tegen tandvleesontstekingen. De Acacia is een zogenaamde exoot. Dit betekent dat de boom hier van nature niet voorkomt. De Acacia komt van oorsprong voor in het oosten van Noord-Amerika.
- 7) Dan voert ons de route via het Willems/Wilhelminaplein, richting Vught. Al snel zien we de rij Platanen links en rechts, langs de weg staan. Deze Platanen zijn ongeveer 100 jaar oud. In 's-Hertogenbosch staan wel meer verschillende, oude Platanen van zo'n 175 tot 200 jaar oud. Het is een echte stadsboom die veel fijn stof, zoals roetdeeltjes, uit de lucht kan filteren.
- 9) Als de route ons weer terug leidt richting Centrum, komen we bij het Bastion Vught, waar we al snel de Zilveresdoorn in het vizier krijgen. Zilver genoemd omdat het blad aan de onderkant een viltige, grijze kleur heeft. Bij zijn familiegenoot in Canada: de 'Maple Leaf', wordt suiker afgetapt.
- 10) Een klein stukje verderop staat een prachtige lindeboom (Zomerlinde) van zo'n 130 jaar oud.
- 11) Op de Parklaan, aan de rechterkant bijna bij de bocht, staat de Weichselboom (Prunus mahaleb). De pit van het zaadje heeft een nootachtige smaak, wordt in het Oosten gebruikt in brood en kaas. Het zaad wordt 'Mahleb' genoemd. Daar komt de naam van de boom vandaan.
- 13) Eenmaal bij de Casinotuin aangekomen is de Bruine Beuk al direct zichtbaar. De boom is ongeveer 150 jaar oud. In dit oudste stadsparkje was vroeger een soort vuilnisbelt voor de binnenstadbewoners. Naast de bruine beuk staan er o.a. Paardenkastanjes en Boomhazelaars.
- 14) Een klein stukje verder fietsend staat, ter hoogte van de bouwput van de parkeergarage Vonk- en Vlamterrein aan de rechterkant, een van de grootste Platanen van de stad. Het hout van een Plataan is wat vettig. Ideaal voor o.a. laden en piano's.
- 15) Net voorbij bastion Baselaar zien we o.a. een Eikbladige Haagbeuk staan. Deze heeft zowel blaadjes van een Haagbeuk als van een Eik. Het betreft een cultuurvorm die niet helemaal is gelukt.
- 17) Het volgende bastion op de route is bastion Sint Anthonie. Daar staat aan de rechterkant een Groene Beuk. Deze kan wel 35 meter hoog worden. De takken hangen zo laag om zich te beschermen tegen zonverbranding. Het water in de wortels rondom de stam werd vroeger o.a. veel gebruikt voor gezichtsreiniging en huidaanvoeringen vanwege het hoge gehalte aan looizuur.
- 19) Wanneer we via de brug over de Zuid-Willemsvaart onze tocht vervolgen, komen we via de Bernestraat bij de Muntelwal bij een grote Iep uit. Een typische stadsboom. Er staan er nog veel in Amsterdam. Helaas zijn ze gevoelig voor schimmels en de welbekende iepenziekte. De laatste jaren zijn er ziekte resistente iepen gekweekt en worden ze weer langzaam maar zeker meer aangeplant. Iepenhout is heel zwaar. Vandaar dat het werd gebruikt om er doodskisten van te maken. Deze kwamen dan niet bovendrijven bij een te hoog grondwaterpeil.
- 20) De Italiaanse Populier die aan de Pelssingel staat is in 1936 aangeplant. De toenmalige burgemeester Van Lanschot liet bij elke stadsuitbreiding drie Italiaanse populieren aanplanten. De reden was dat deze drie populieren op het familiewapen van de familie Van Lanschot voorkomen

en de burgemeester met het aanplanten van de populieren zijn ambtstermijn wilde markeren. Een levende herinnering aan zijn burgemeesterschap. In België noemen ze de Italiaanse populier de 'gauw groot boom'. Het hout wordt gebruikt voor lucifers, klompen en kisten.

24) De Witte Paardenkastanjes die om het Prins Hendrikpark staan zijn hier aangeplant in 1936 na de zandwinning voor het ophogen van de wijk De Muntel/Vliert. Het park is aangelegd in het kader van de werkvoorziening. Men heeft daarvoor 40 wagons met o.a. Rhododendrons en heesters uit Gouda laten overkomen.

25) Het rondje om het park brengt ons bij de Vleugelnoot die voor het kindercentrum Het Zonnehuis staat. De boom komt oorspronkelijk uit de Kaukasus. Vleugelnoot vanwege de vruchten (met vleugels) en de gevleugelde bladsteel. De bloemen lokken met hun aasgeur kleine vliegjes aan. Vandaar fietsen we richting de Orthenseweg. We fietsen dan langs de Lindebomen aan de van Lanschotlaan. Deze staan in rijen van zes. Door Burgemeester Van Lanschot gekopieerd, met als voorbeeld de Maliebaan in Utrecht.

27) Naast de nieuwe basisschool De kameleon staat een bijzondere Trompetboom (*Catalpa bignonioides*). Om deze boom te sparen is het ontwerp voor het schoolgebouw aangepast. Herkomst van de soort is het zuidoosten van de VS. In 1726 in Engeland geïmporteerd. Fraaie opvallende trompetvormige bloemen, opstaande bloemtrossen, wit met een bruin hart. Groot blad, gelobd eivormig. Vruchten van lange peulen. In zijn verschijningsvorm een zeldzaam exemplaar in onze stad.

28) Dan door naar de Citadellaan waar vlakbij het water een beeldbepalende Wilg staat. De bast van de Wilg bevat salicine. Het hoofdbestanddeel voor aspirine. De Wilg komt als stadsboom niet zo vaak voor. Het hout is niet zo sterk en kan snel afbreken. De Wilg komt vooral voor langs waterlopen en in parken, vaak in de vorm van een Treurwilg.

29) Aan de Van der Weeghensingel, langs de rivier de Aa, staan 90 jaar oude, monumentale Witte Paardenkastanjes. In dit geval de *Aesculus Hippocastanum* "Baumannii". De soort komt uit de Balkan en wordt in andere gematigde streken van de wereld veel aangeplant vanwege de hoge sierwaarde en de kastanjes die aan de paarden werden gevoerd. Deze boom werd rond de 17e eeuw ingevoerd in Noordwest-Europa. Omdat de boom goed bestand is tegen luchtvervuiling is de paardenkastanje een populaire boom in parken, langs stadsstraten en op pleinen. De "Baumannii" is een gekweekte vorm met takken als kandelaren. Helaas hebben de Paardenkastanjes de laatste jaren last van de kastanjabloedingsziekte. Vooralsnog is er geen remedie gevonden tegen deze bloedingsziekte en zullen in de toekomst nog veel Paardenkastanjes afsterven.

31) Langs de Zuid-Willemsvaart staan Zilveresdoorns die we al eerder tegen zijn gekomen.

35) De route gaat verder naar de Jeroen Bosch tuin. Hier staan diverse markante bomen en op de lange muur is een mooi Fresco geschilderd naar een afbeelding van Jeroen Bosch. Loop ook eens door de mooie kruidentuin die wordt beheerd door de bewoners uit de buurt.

36) Vandaar gaan we door richting de Sint Jan. In de tuin op de hoek van de Hinthamerstraat en het Sint Janskerkhof staat een kolossale, Hongaarse Zilverlinde die vanwege zijn ouderdom met een staaldraad en een anker in balans wordt gehouden om uitbreken van de kroon te voorkomen.

37) Een klein stukje verderop staat een oude Treurbeuk die op oude begraafplaatsen nooit ontbreekt. Vanwege zijn rustgevende vorm in het Latijn *Fagus sylvatica* 'Pendula' genoemd. De Latijnse naam is: "Pendula", wat hangend of treurig betekent.

38) In het straatwerk staat een meerstammige Plataan. Verder fietsend komen we uit op de Parade.

39) De Parade wordt omzoomd door Witte Paardenkastanjes. Ze dragen kaarsvormige bloesem en bloeien in de meimaand (Maria maand). Deze Paardenkastanjes zijn steriel en dragen geen vruchten. Op twee bomen na die later zijn ingeboet. Mocht u tijd over hebben probeer ze dan te ontdekken.

40) Het eindpunt van de route is de binnentuin van het Noordbrabants Museum en het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch. Daar bevinden zich diverse bijzondere bomen, waaronder een 250 jaar oude Bruine Beuk. De boom is van binnen helemaal hol, maar nog steeds gezond en sterk. De tuin is tijdens de openingstijden van de musea gratis toegankelijk. Met een mooi uitzicht vanaf het terras.

Stichting Boom en Bosch.